

RÓZSA SÁNDORT CSERBEN HAGYJÁK RÉGI PÁRTFOGÓI

Hősünket akkor hagytuk el, mikor várva várt leveleit összeszedve, Cingár házából gyorsan eltávozott és felkereste a jegyzőt. Korán volt még, a jegyző még aludt és Rózsa Sándor türelmetlenül várta ébredését. Tíz órára járt már az idő, mikor Réthy uram félig felöltözve kijött a lakásából, hogy a kútnál mosakodjék. A konyhaajtónál találkozott a volt csikóssal, aki tisztességesen köszöntötte.

– Adjon isten jó reggelt, jegyző uram.

– Adjon isten kendnek is, Rózsa Sándor. Lám, lám, olyan korán jött? Az szép, nagyon szép. Nos, mi jót hozott kend?

– Jegyző uram, megjött a válasz.

– Lám, lám, megjött? Az szép, nagyon szép. Miféle válasz?

– Hát arra a két levélre, amelyet jegyző úr írt.

– Lám, lám, már tudom. Hát megjött a válasz? Az szép, nagyon szép. Nos, mit válaszoltak?

Rózsa Sándor kivette a két levelet a tarisznyájából és odaadta a jegyzőnek.

– Itt a két levél, jegyző uram, én nem tudok olvasni.

– Hát én olvassam el?

– Igen. Arra akartam kérni, mivel úgyis jegyző uram írta.

– Én írtam? Mennyit is fizetett kend az írásért?

– Tizenöt forintot kért jegyző uram, de...

– Igen, tudom, tizenöt forintot fizetett kend az írásért, hát az szép, nagyon szép, akkor most csak tízet fog kend fizetni az olvasásért.

Rózsa Sándor szó nélkül kivette a tíz forintot a tárcájából, a bankót átadta a jegyzőnek és megvető hangon mondta:

– Itt a tíz forint, de most már olvassa el a leveleket!

A jegyző zsebre vágta a tízest, aztán átvette a két levelet és egy pillantást vetve a nagyobb levélre, azt mondta:

– Lám, lám, ez szép, nagyon szép, ez a levél a belügyminisztériumból jön.

– Nem Wenckheim miniszter úrtól? – kérdezte Rózsa Sándor.

– Majd mindjárt meglátjuk – szólt Réthy jegyző és felbontván a levelet, a következőket olvasta fel:

„Magyar Kir. Belügyminisztérium.

47 658.

1867. eln. sz.

T. c. Rózsa Sándornak

Ide érkezett folyamodványa, mint e minisztérium hatáskörébe nem tartozó, ezennel /./ alatt ide csatolva címnek viszsza-
szaküldetik.

Kelt Budapesten, 1867. dec. 4-én.

A miniszter megbízásából:

Ráday

min. osztálytanácsos.”

– Lám, lám – szólt a jegyző –, ez szép, nagyon szép, egészen úgy, amint mondtam.

– Mit jelent ez? Mi áll ebben? Nem értettem – szólt Rózsa Sándor.

– Mit jelent? Hát azt, amit mondtam. Visszaküldték folyamodványunkat, mert nem a belügyminisztériumhoz tartozik.

– Már hogy ne tartoznék oda – kiáltott Rózsa Sándor –, mikor a miniszter maga mondta.

– Dehogyan mondta – szólt a jegyző –, kend csak úgy értette, mintha ezt mondta volna. A miniszter urak rendszerint sokat ígérnek, de keveset tartanak meg. Ezt kend nem érti, de mégis így kell lennie. Nézze csak kend ezt a számot: 47 658. Tudja kend, mit jelent ez?

– Nem én – felelt Rózsa Sándor.

– Lám, kend ezt nem érti. Majd én megmagyarázom. Ez a szám azt jelenti, hogy az idén 47 658 folyamodványt adtak be a miniszter úrnak, ez annyi, mint 130 folyamodvány naponként.

– Az sok – mormogott Rózsa Sándor.

– Lám, lám, kend is belátja. A kend folyamodványa úgysem tartozik a belügyminisztérium hatáskörébe, hát elintézetlenül visszaküldték.

– És a Wenckheim miniszter úr őkegyelmessége nem üzent semmit?

Réthy jegyző e kérdésnél fel akart kacagni, de úgy megszánta az öregembert, hogy visszatartotta magát és egész komolyan a hivatalos levélbe nézve olvasta:

– Egyébként tiszteltetem Rózsa Sándort, és azt üzenem neki, hogy nézzen munka után és jól viselje magát.

– No lássa, jegyző uram, hogy ismer engem a miniszter – kiáltott Rózsa Sándor.

– Ismerni ismeri – nevetett most már a jegyző –, de azért többet tehetett volna kendért, mint amit tett.

– Az igaz, de bizonyára nem volt ideje – sóhajtott Rózsa Sándor és egy kis szünet után hozzátette:

– Hát a másik levélben mi áll?

A jegyző most kezébe vette a másik levelet, egy pillantást vetett reá és felkiáltott:

– Lám, lám. Visszajött a levelünk.

– Visszajött a levelünk? – kérdezte Rózsa Sándor. – Melyik levél?

– Amelyet én írtam Teleky Blanka grófnőnek.

– Az visszajött? Miért? – kérdezte elsápadva az öregember.

– Itt áll ni, hogy miért.

„Címzett külföldre utazott.”

Rózsa Sándor egy ideig nézett a jegyzőre, aztán összeszedte a két levelét, a tarisznyába tette és halk hangon mondta:

– Ez bizony nem ért meg annyi pénzt.

Aztán az ajtó felé fordulva mondta:

- Isten áldja meg jegyző uram.
- Hohó, kend már menni akar? Lám, lám, ez nem szép kend-től. Üljön le kend. Úgy! Hát most mondja meg nekem, mihez akar most kend fogni?
- Széjjelnézek munka után.
- Hát kell kendnek jobb munka, mint amit Veszelka János kínált?
- Nem kell nekem a Veszelka munkája!... Majd találok én más, nekem való munkát.
- És ha nem talál?
- Akkor elhagyom ezt a vidéket.
- Gondolja meg kend jól, hogy mit csinál kend.
- Jól meggondoltam én mindent – szólt felállva Rózsa Sándor –, majd csak találok valamit magamnak Kondoroson.
- Lám, lám. Hát Kondorosra megy kend?
- Kondorosra és a csongrádi határba – felelt Rózsa Sándor.
- Ez szép. Sok jó szerencsét kívánok kendnek. Isten áldja meg kendet.
- Isten áldja meg, jegyző uram!

RÓZSA SÁNDORT CSERBEN HAGYJA AZ EGÉSZ VILÁG

Rózsa Sándor elhagyta a községházát és a falu vége felé ballagott. Szinte örült, mikor a cigányputri előtt nem találkozott a cigány Örszivel és mikor kiért az országútra, meggyorsította lépteit. Az országút, mint tudjuk, a keceli csárda mellett vezetett el a kondorosi puszta felé és Rózsa Sándor, mikor a csárda közelébe ért, jobbra-balra nézett, hogy meg ne lepesse magát Veszelka emberei által. De minden csendes maradt. A hó takarta földeken ember nem mutatkozott és mikor a csárda mellett

elhaladt, a csárdában minden néma volt. Mintha kihalt volna a csárda, úgy állt ott, pedig Rózsa Sándor jól tudta, hogy vannak benn és szinte érezte, hogy figyelnek reá és hogy Veszelka János maga is figyelemmel kíséri. Egy pillanatig úgy vélte Rózsa Sándor, hogy mégsem illik, hogy ő most úgy elmenjen a keceli csárda mellett és meg se látogassa régi jó barátját, de aztán meg gondolta és gyorsan továbbhaladt.

– Jobb, ha minél ritkábban látjuk egymást.

Dél felé járt már az idő, mikor Rózsa Sándor a kondorosi pusztára ért, hol ifjúságában csikósbojtár volt. Mintha csak tegnap hagyta volna el az óriási birtokot, olyannyira változatlanul maradt ott minden.

Rózsa Sándor mosolyogva tartott a nagy hosszú istálló felé, melyekben télen át tartották a lovakat. A középső istállóépületből éppen kilépett egy 25-30 éves hatalmas termetű csikós ember, aki körülnézve az udvarban, felkiáltott:

– Hej, Sándor, Bálint, Gyuri! Hol vagytok?

Rózsa Sándor odalépett és illedelmesen köszönt.

– Adjon isten jó napot kendnek, kend itt a számadó?

– Adjon isten kendnek is, az vagyok én. Mit akar kend?

– Hát tudja kend, csak kijöttem valami munka után nézni. Ha kellene kendnek ember?

– Itt mindig szükség van jóra való emberre; tud kend lovakkal bánni?

Rózsa Sándor szeme felvillant e kérdésre és az előtte álló emberre nézve, mosolyogva pödörte a bajuszát, amikor felelt:

– Hogy tudok-e lovakkal bánni? Hogyne tudnék, hiszen kend még csak kisfiú lehetett akkor, mikor én már csikós számadó voltam.

– Úgy – szólt a csikós –, hát hiszen akkor gyorsan rendben leszünk, adja csak kend ide a munkakönyvét.

– Életemben sem volt nekem munkakönyvem – szólt Rózsa Sándor –, mire való az?

A csikósbojtár nagyot nézett az előtte álló öregemberre, aztán bizonyos bizalmatlansággal kérdezte:

– Kendnek nincs munkakönyve? Hová való kend? Hol szolgált kend?

– Én dorozsmai ember vagyok és itt a kondorosi pusztán voltam csikós számadó.

– Hja, az már régen lehetett. Kicsoda kend? Hogy hívják kendet?

– Rózsa Sándor a nevem.

A csikósbojtár nagyot nézett és aztán felkiáltott:

– Micsoda, kend az a híres Rózsa Sándor? Hiszen kend a börtönben volt.

– Igen, az vagyok.

– És most kend talán csikósnak akar menni? Hja, hiszen öreg már kend ahhoz és aztán, nézze kend, őszintén megmondom, nem hiszem, hogy az ispán úr hajlandó lenne börtönviselt embert itt alkalmazni. Különben nézze csak kend, ott jön éppen Dalmady úr, a mi ispánunk, próbáljon kend nála szerencsét.

Ezzel a bojtár visszasietett az istállóba, Rózsa Sándor pedig a kalapját a kezében tartva, elébe ment az ispánnak.

– Adjon isten jó napot, tekintetes uram!

Az ispán nagyot nézett az előtte álló emberre és mogorva hangon kérdezte:

– Mit akar kend?

– Valami munkát keresek, tekintetes uram.

– Munkát? Öreg már kend a munkához.

– Jó erőben vagyok, tekintetes uram, nem is vagyok olyan öreg, mint amilyennek látszom.

– Hát miféle munkát akar?

– Csikós vagyok.

– Kend csikós? Ne tréfáljon kend!

– Bizony én az vagyok, sőt mondhatom, hajdan híres csikós voltam.